

MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI

ŻWsdp/as-0700-1/2011(1629)

SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
wpłynęło dn. 18.05.11
nr. 4860, podpis.....

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szczerski Paweł Marszałek

W odpowiedzi na oświadczenie złożone przez Pana Władysława Dajczaka Senatora RP podczas 74. posiedzenia Senatu RP w dniu 14 kwietnia 2011 r. dotyczące stanu pszczelarstwa w Polsce w ostatnich latach i działań resortu mających na celu poprawę sytuacji pszczelarzy w naszym kraju, przekazane pismem znak: BPS/DSK-043-3572/11 z dnia 20 kwietnia 2011 r., uprzejmie informuję Pana Marszałka, co następuje.

Mając na uwadze doniesienia o masowych upadkach pszczół na świecie, w tym w Polsce, na wniosek Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Instytut Ogrodnictwa Oddział Pszczelnictwa w Puławach w roku 2006 i 2009 wykonał analizy sektora pszczelarstwa. Powyższe dane uzupełniono danymi za rok 2003 przekazanymi przez Polski Związek Pszczelarski (PZP). Wg tych danych stan rodzin pszczelich w Polsce kształtował się następująco:

2003 rok - 949 200 (dane PZP),

2006 rok - 1 091 900 (dane uzyskane z rejestrów powiatowych lekarzy weterynarii),

2009 rok - 1 123 356 (dane uzyskane z rejestrów powiatowych lekarzy weterynarii).

Dzięki skutecznej pracy branży pszczelarstwa oraz zaangażowaniu znacznych środków publicznych, z których corocznie na zwalczanie warrozy oraz odbudowę rodzin pszczelich przeznaczona jest około 15 mln złotych, utrzymany jest trend wzrostowy liczby rodzin pszczelich w Polsce.

Problem masowego wymierania pszczół, określane jako zespół chorobowy CCD (Collony Collapse Disorder), jest zagadnieniem niezwykle skomplikowanym, które powinno być rozpatrywane w szerokim kontekście. Trudno jednoznacznie stwierdzić,

co jest bezpośrednią przyczyną tego zjawiska. Kluczowe znaczenie ma zestawienie szeregu różnych czynników i można tu wymienić, poza stosowanymi w rolnictwie substancjami chemicznymi, pasożyty, choroby wirusowe, niewłaściwe stosowanie leków, np. przeciwko warrozie, zmiany klimatyczne oraz zmiany związane z obecnym schematem hodowli pszczoł i selekcji cech pożądaných w kontekście gospodarki pasiecznej. Na kondycję rodzin pszczelich mają również wpływ warunki utrzymywania pszczoł, regularny dostęp do pożytków (nektar i pyłek kwiatowy) oraz korzystna zimowla warunkująca dobry rozwój wiosenny rodzin pszczelich.

Ze względu na złożoność tego problemu, powinien on być rozpatrywany wielotorowo, a podjęcie działań zaradczych, możliwe jest dopiero po dokładnym określeniu przyczyny wymierania rodzin pszczelich. Pomimo licznych programów poświęconych badaniu zjawiska wymierania rodzin pszczelich prowadzonych na całym świecie, nadal jest ono niewyjaśnionym zagadnieniem.

W Polsce, w związku z doniesieniami o częstszych upadkach rodzin pszczelich, Oddział Pszczelnictwa IO oraz Państwowy Instytut Weterynaryjny - Państwowy Instytut Badawczy w Puławach podjęły prace mające na celu pomoc środowisku pszczelarskiemu w wyjaśnieniu przyczyn tego zjawiska i podjęcie działań zapobiegawczych. W 2009 roku, w ramach projektu COST Action FA0803 został opracowany projekt badawczy pt. „Określenie roli czynników środowiskowych, genetycznych i chorobotwórczych w występowaniu masowej śmiertelności rodzin pszczelich”, na realizację którego Oddział Pszczelnictwa IO oraz Państwowy Instytut Weterynaryjny - PIB uzyskał środki finansowe z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Projekt badawczy będzie realizowany do 2012 r. Do tego okresu wszyscy pszczelarze, którzy w swoich pasiekach odnotują zwiększone straty rodzin pszczelich (powyżej 10%), mogą uzyskać pomoc w diagnozowaniu przyczyn zwiększonej śmiertelności rodzin pszczelich. W związku z tym, pszczelarze mogą wysyłać materiał z osypanych rodzin pszczelich celem wykonania wielokierunkowych badań laboratoryjnych i identyfikacji czynników mogących mieć wpływ na ginięcie rodzin.

Jednocześnie Oddział Pszczelnictwa IO pod honorowym patronatem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi jest organizatorem edukacyjnej akcji pn. „Ochrona roślin bezpieczna dla pszczoł” kierowanej do rolników, w szczególności zaś sadowników i ogrodników. Jej celem jest podniesienie świadomości osób stosujących środki ochrony roślin jak również upowszechnianie wiedzy na temat znaczenia pszczoł w produkcji roślinnej i możliwości ich lepszej ochrony.

Środowiska pszczelarskie za główną przyczynę wymierania rodzin pszczelich wskazują stosowanie środków ochrony roślin zawierających substancje aktywne z grupy

neonikotynoidów, takich jak imidachlopyryd, chlotianidyna czy tiametoksan. Należy jednak zaznaczyć, że substancje te zostały pozytywnie ocenione przez Komisję Europejską i dopuszczone do stosowania w środkach ochrony roślin na terenie Wspólnoty. Ocena prowadzona przez kraje członkowskie pełniące dla danej substancji rolę kraju – sprawozdawcy (Repporetur Member State – RMS) przy udziale Europejskiego Biura ds. Bezpieczeństwa Żywności (European Food Safety Authority) uwzględniała również wpływ ww. substancji aktywnych na pszczoły. Nie mniej jednak, ze względu na masowe upadki rodzin pszczelich mające miejsce w 2008 r. na terenie m.in. południowo-wschodnich Niemiec, spowodowane niezamierzonym odrywaniem się cząsteczek zapraw od wysiewanych nasion, mając na uwadze bezpieczeństwo stosowania zapraw nasiennych, do etykiet – instrukcji stosowania środków ochrony roślin dopuszczonych do obrotu na terenie Polski zawierających ww. substancje aktywne wprowadzono nakazy i ograniczenia w ich stosowaniu.

Mając na uwadze powyższe, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi zwróciło się do Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN), m.in. o zwrócenie szczególnej uwagi podczas prowadzonych kontroli na przestrzeganie ww. nakazów i ograniczeń oraz na wszelkie informacje dotyczące wystąpienia zatruc rodzin pszczelich, które mogły być narażone na kontakt ze środkami ochrony roślin, które zawierają substancje aktywne z grupy neonikotynoidów, takie jak imidachlopyryd, chlotianidyna czy tiametoksan i są stosowane zarówno w formie zapraw nasiennych, jak również oprysków. Inspektorzy PIORiN mają uwzględnić zebrane informacje w corocznym sprawozdaniu z działań kontrolnych prowadzonych w ramach urzędowego nadzoru nad obrotem i stosowaniem środków ochrony roślin.

Jednocześnie inspektorzy PIORiN w trakcie przeprowadzanych kontroli w zakresie stosowania środków ochrony roślin szczególną uwagę zwracają na nieprawidłowości, które mogą mieć wpływ na występowanie zatrucia pszczół podczas wykonywania zabiegów ochrony roślin, w tym szczególnie sprawdzają ewidencję stosowania środków ochrony roślin pod kątem możliwości wystąpienia przypadków zatrucia pszczół.

Dodatkowo do obrotu i stosowania mogą być dopuszczone tylko te środki ochrony roślin, które przy prawidłowym stosowaniu, zgodnie z ich przeznaczeniem, nie stanowią zagrożenia dla zdrowia człowieka, zwierząt lub środowiska, a w szczególności środki ochrony roślin, które nie zawierają substancji aktywnych stwarzających takie zagrożenie, lub dla których Komisja Europejska wydała decyzję w sprawie niedopuszczenia ich do stosowania w środkach ochrony roślin. Procedura rejestracyjna środków ochrony roślin odbywa się w oparciu o przepisy ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin

(Dz. U. z 2008 r. NR 133, poz. 849, z późn. zm), zgodnie z którymi jednym z elementów oceny środka jest jego potencjalny wpływ na pszczoły.

Mając na uwadze rolę jaką odgrywają pszczoły w rolnictwie i całym ekosystemie, podejmowanych jest wiele działań mających na celu poprawę warunków rozwoju polskiego pszczelarstwa.

Jednym z elementów Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej jest wsparcie finansowe działań prowadzonych na terenie państw członkowskich Wspólnoty w ramach mechanizmu „Wsparcie rynku produktów pszczelich”. Wsparcie to służy przede wszystkim poprawie jakości miodu oraz wzmocnieniu poszczególnych ogniw związanych z produkcją i zbytem produktów pszczelich, wpływając na stopniową i trwałą poprawę warunków w sektorze pszczelarstwie. W ramach tego wsparcia, zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiającym wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych („rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynku”) (Dz. Urz. UE L 299 z 16.11.2007, str.1 z późn. zm.) oraz rozporządzeniem Komisji (WE) Nr 917/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad (...), opracowywane są krajowe programy wsparcia pszczelarstwa.

Pierwszy program zrealizowano w latach 2004/05-2006/07 - budżet programu wynosił 11,7 mln EUR. Drugi program w latach 2007/08-2009/10 - budżet programu wynosił 13,3 mln EUR. Aktualnie realizowany jest trzeci program na lata 2010/11-2012/13 - budżet programu wynosi 15,1 mln EUR.

Kolejnym instrumentem realizacji polityki Unii Europejskiej jest Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW 2007 – 2013), którego celem jest wsparcie działalności rolniczej oraz szeroko rozumianego otoczenia rolnictwa. Działaniem mającym na celu bezpośrednio wsparcie inwestycji związanych z działalnością rolniczą jest „Modernizacja gospodarstw rolnych”, w ramach której po spełnieniu określonych wymagań, można realizować zakup m.in. maszyn i urządzeń. Pomoc w ramach tego działania polega na refundacji 40-75% kosztów kwalifikowanych inwestycji, która przyczyni się do poprawy ogólnych wyników gospodarstwa, nie ma charakteru odtworzeniowego i jest ekonomicznie uzasadniona. Szczegółowe zasady udzielania pomocy w ramach omawianego działania określone są w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 193, poz. 1397 z późn. zm.).

W ramach PROW 2007-2013 realizowane są również działania nieinwestycyjne, z których producenci rolni zajmujący się produkcją miodu, mają możliwość pozyskiwania wsparcia. Jednym z takich instrumentów wsparcia jest działanie pn. „Grupy producentów rolnych”, jednak o niniejszą pomoc wnioskować mogą jedynie grupy producentów rolnych. W związku z tym, producenci rolni zainteresowani ubieganiem się o uzyskanie wsparcia ze środków przedmiotowego działania, muszą zawiązać grupę producentów rolnych bądź stać się członkami grupy już istniejącej.

Jednocześnie rolnicy wytwarzający miód w ramach uznanych, wspólnotowych systemów jakości żywności, tj. miód posiadający status Chronionej Nazwy Pochodzenia lub Chronionego Oznaczenia Geograficznego, mogą być beneficjentami działania „Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności”, a także, jeśli utworzą grupę producentów o dowolnej formie prawnej, mogą skorzystać z działania „Działania informacyjne i promocyjne”.

Następną z form wsparcia rolnictwa w Polsce są dotacje ze środków budżetowych na wspieranie postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej, stosowane od przeszło dwudziestu lat. Dotacje te mają na celu wsparcie zadań służących tworzeniu, wdrażaniu i upowszechnianiu postępu genetycznego w hodowli zwierząt gospodarskich, w tym w hodowli pszczoł. Działania te ukierunkowane są z jednej strony na stworzenie odpowiednich warunków do produkcji elitarnego materiału hodowlanego, a z drugiej na wspieranie oceny wartości użytkowej i hodowlanej, której wyniki pozwalają na podejmowanie przez hodowców właściwych decyzji hodowlanych. Ponadto, dotacje są przeznaczone na częściowe pokrycie kosztów utrzymywania rodzin pszczelich pszczoł rasy środkowoeuropejskiej w pasiekach, które uczestniczą w programach ochrony zasobów genetycznych. Ze środków budżetowych przeznaczonych w 2010 r. na postęp biologiczny w produkcji zwierzęcej na zadania związane z hodowlą pszczoł wydatkowano 98,7 % środków finansowych przeznaczonych na ten cel, tj. ogółem kwotę 1 934 381,09 zł.

Ponadto producenci rolni, także zajmujący się chowem i hodowlą pszczoł (produkcją miodu i wosku pszczelego oraz pozostałych produktów pszczelich) mogą ubiegać się o preferencyjne kredyty z dopłatami do oprocentowania, udzielane zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 stycznia 2009 r. w sprawie realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. Nr 22, poz. 121, z późn. zm.), w ramach następujących linii kredytowych:

- kredyt na realizację inwestycji w gospodarstwach rolnych, działach specjalnych produkcji rolnej i przetwórstwie produktów rolnych oraz na zakup akcji lub udziałów - Symbol nIP,

- kredyt na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które nie ukończyły 40 roku życia - Symbol nMR,
- kredyt na realizację inwestycji w zakresie nowych technologii produkcji w rolnictwie zapewniających wysoką jakość produktu - Symbol nNT,
- kredyt na realizację inwestycji w gospodarstwach rolnych z częściową spłatą kapitału kredytu - symbol CSK.

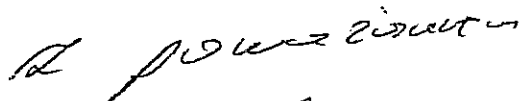
Dodatkowo na podstawie ww. rozporządzenia Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa udziela gwarancji lub poręczeń spłaty kredytów bankowych udzielanych na sfinansowanie części kosztów inwestycji, do wysokości:

- 80% wykorzystanej kwoty przyznanego kredytu bankowego, nie więcej niż do 1 mln zł - w przypadku gwarancji,
- 60% wykorzystanej kwoty przyznanego kredytu bankowego, nie więcej niż do 1 mln zł - w przypadku poręczenia.

Szczegółowe warunki i zasady udzielania ww. kredytów preferencyjnych oraz gwarancji i poręczeń znajdują się na stronie internetowej - www.arimr.gov.pl, w zakładce: „Pomoc krajowa”.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że w dniu 25 listopada 2010 r. Parlament Europejski przyjął rezolucję w sprawie sytuacji w sektorze pszczelarskim, w której wzywa Komisję Europejską do podjęcia określonych środków mających na celu poprawę sytuacji w sektorze pszczelarskim oraz do zapewnienia ich koordynacji. Natomiast Komisja Europejska w dniu 6 grudnia 2010 r. wydała Komunikat do Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zdrowia pszczół miodnych. Komunikat ma na celu jasne określenie głównych problemów w dziedzinie zdrowia pszczół oraz głównych działań, jakie Komisja zamierza podjąć w celu przeciwdziałania tym problemom. Dokument ten stanowi punkt wyjścia do dalszej dyskusji z Parlamentem Europejskim, Radą, a także władzami państw członkowskich i różnymi zainteresowanymi stronami.

W przypadku przyjęcia przez Unię Europejską nowych rozwiązań prawnych w powyższym zakresie, będą one wdrażane do polskiego systemu prawnego.

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
 PODSEKRETARZ STANU

Andrzej Butra